

Nr 142.

Av herr **Lindhagen**, om ett återupptagande av den gamla frågan om resande av ett nationalmonument framför riksdagshuset.

Släktet orienterar sig mot en nytid, givetvis motsträvt, men ingen undgår de eviga lagarna.

Det finnes en donation till uppförandet av ett *nationalmonument* i Stockholm. En officiellt betonad kommitté är tillsatt för donationens förverkligande. Kronprinsen är ordförande och undertecknad har en gång invalts av stadsfullmäktige till ledamot i kommittén.

En tävlan utlystes om förslag till monument. Många sådana inkommo, men befunnos icke antagabara. Det enda, som väckte uppmärksamhet i landet och lever kvar i erinringarna och genom avbildningar, var ett utkast, som återgav Moder Svea sittande på sin tron i vårdslös halvslummer med ett sovande lejon vid sina fötter samt på stolkarmarnas avslutningar två käcka avbilder av Gustav II Adolf och Karl XII i krigshumör.

År 1928 motionerade Värner Rydén i riksdagen om ordnandet av platsen framför riksdagshuset samt resandet där av det länge påtänkta nationalmonumentet. Såsom monument föreslog han en Engelbrektstaty. Vid samma riksdag väcktes av mig en motion, att riksdagen ville anhålla om underhandlingar med Stockholms stad om ordnandet av trakten kring riksdagshuset samt uppförande framför det av ett *nationellt mänskighetsmonument*.

Riksdagen beslöt en skrivelse med begäran om samverkan mellan regeringen och Stockholms stad till ett ordnande av riksdagshusets omgivning. Riksdagen uttalade sig ej om monumentet, och något nytt ordnande av platsen har icke trots utlyst tävling kommit till stånd. I sammanhang med denna debatt sammanträdde även förenämnda förvaltare av donationsfonden för ett nationalmonument till rådplägning. Men något förslag av de äldre och ett par ytterligare förslag ansågos icke fylla måttet.

Den stora platsen framför riksdagshuset står fortfarande tom. Fordom restes nationalmonumentet gemenligen över segerfreder. Det vore en lystning mot världsfred genom humanism att nu i stället resa det svenska nationalmonumentet i dessa tider, den mörkaste vi haft sedan mycket länge, över alla de Nordens offerväsen, som givit sitt liv för Nordens frihet och självbestämningsrätt och därmed även för världsfreden.

Bidrag till omkostnaderna ligga i den svenska donationen, som nu lär uppgå till cirka 400,000 kronor. Det bör också kunna påräknas att från svensken Alfred Nobels stiftelse i Norge för ändamålet erhålla ett eller två av de fredspris, som enligt mitt i stadgarna upptagna förslag kunna avsättas

för andra fredsändamål än prisutdelning. Därtill kunna väl förväntas andra frivilliga bidrag.

Förslaget från 1928 att monumentet skulle vara ett uttryck för både det nationella och det mänskliga hör till den konstnärliga utformningen. Inskriptionerna kunna vara många. Jag föreslår och önskar: »*Detta monument restes av Sveriges riksdag till minne av de finnar, svenskar, norrmän och danskar som i kriget 1939— till lands, i luften och på haven givit sitt liv för Norden och världsfreden*». Såsom en erinran om den senare bör på en annan sida av monumentet inristas: »*Vandrare, som går här förbi, kom ihåg, att den internationella rättsordningen och en enig mänsklighet väntar även på Dig*».

Något annat krigsemlen bör ej få förekomma än eventuellt bilder av bombplanens, ubåtarnas och kanonernas barbari.

Det hemställes alltså,

att riksdagen — till förverkligande av den gamla föresatsen att resa ett Nationalmonument framför riksdagshuset — ville uppdraga åt kommitterade för uppdraget att framlägga förslag till ett sådant monument med det huvudsakliga syfte, som i motionen framställes.

Då detta förslag är ett riksdagens ärende och tillika har ett utpräglat utrikespolitiskt syfte, hemställes, att det remitteras till ett ständigt utskott.

Stockholm den 23 januari 1940.

Carl Lindhagen.